

WAAR DE RAND BEGINT

Rik de Lavaletta

© 2025 Rik de Lavaletta

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Eerste druk

ISBN 9789403822273

NUR: 301

Vormgeving en omslag: eigen ontwerp

www.rikdelavaletta.nl

Met dank aan
Lilian de Groot en Finn Audenaert
voor alle hulp en goede tips

Inhoud

Wisselgeld	5
De Warme Huid.....	43
Thuis.....	81
De Onzichtbare Kroon	125
De Dood Of De Osso Buco.....	167
De Maker Van De Druk.....	205
Corpus Delicti	251

WISSELGELD

Ze wist precies hoeveel stappen het waren van de schuifdeur naar haar kassa. Tweeëndertig, als je de bocht om de zelfscanzuilen meerekende. Vierentwintig als je achterlangs sneed, door het magazijn, wat officieel niet mocht, maar op rustige ochtenden kon het niemand iets schelen.

Alles in die winkel was afgemeten, gecategoriseerd, van de kleurcodes op de schapkaarten tot de temperatuur van de koelingen. Zelfs het licht kende tijden: feller bij opening, warm en gelig na vieren, wanneer de middagmoetheid in begon te dalen en men zachtheid verwachtte.

Wilma bewoog erdoorheen alsof ze er geboren was. Haar handen bewogen sneller dan haar knieën konden volgen. De scanner gleed, de zakjes rolden, het bonnetje rolde uit de automaat alsof het haar gedachten op papier zette. Ze werkte sinds '98 in deze vestiging. Vóór de verbouwing. Vóór het zelfscannen. Vóór de generatie die haar "moeder" noemde als ze iets vergaten. Nog vier weken. Dan kon ze haar badge inleveren en verdwijnen, zonder speech, zonder taart.

Een vrouw legde vier potten kattenvoer op de band en begon een gesprek over de inflatie. Wilma knikte, maakte de juiste geluiden, keek naar de klok zonder haar hoofd te draaien.
10:42. Net op tijd.

Haar ogen gleden naar de schuifdeur. Daar stond hij weer. Zelfde jack als gisteren. Donkerblauw, kap kapotgestikt aan de rand, een vlek op de linkermouw. Hij liep niet, hij gleed, alsof hij probeerde het alarm niet wakker te maken. Een jongen van een jaar of zeventien, smal, te licht gekleed voor eind november. Hij hield zijn handen in zijn zakken. Niet van de kou, maar uit gewoonte. De handen van iemand die gewend was dat ze werden gezien voor ze iets konden doen.

Hij liep langs kassa twee, keek niet naar de aanbiedingen, keek niet naar haar. Maar ze voelde het. De manier waarop hij zijn tempo aanpaste aan het hare. De minieme vertraging als ze zich bukte om iets te pakken. Het tellen. Hij telde.

Op dag één had hij niets gekocht. Op dag twee ook niet. Vandaag wist ze nog niet of hij iets uit zou kiezen. Hij leek het niet nodig te vinden. Hij observeerde. En dat herkende ze.

Ze had zelf controleur gespeeld vroeger, voor de keten, als invaller. Winkeldief herkennen aan looproutes, oogbewegingen, de manier waarop iemand nét iets te lang stilstaat bij een product zonder het aan te raken. Dit was geen junk, geen impulsieve flapdrol. Dit was een meting. Een jongen die proefde zonder zijn tong uit te steken.

Hij liep een halve ronde door het pad met de blikken en draaide om, zonder te aarzelen. Ging weer richting de uitgang. Keek nergens naar. Alleen de vloer. Alleen de route.

De vrouw met het kattenvoer wilde een zegelboekje. Wilma overhandigde het zonder op haar hand te kijken. Haar blik bleef hangen op de schuifdeur, die zich met een zucht sloot achter de jongen.

Ze haalde een doekje over de band, zoals ze dat altijd deed als het even kon. De band was schoon. Alles in deze winkel was schoon. Afwasbaar. Stil.

Thuis was het netter dan op haar werk. Alles had een plek. Mokken stonden in rijen, tanden naar het raam, de onderzetters in stapels van twee. Ze dronk thee uit een kopje dat ze al had sinds haar eerste huwelijk, een geel met grijs gestreept ding waar de glazuurlaag vanaf bladderde. Niemand zag het. Niemand kwam.

De achterdeur had ze op slot gedaan. Dacht ze. Maar toen ze opstond om de waterkoker te vullen, voelde ze tocht langs haar enkel. De kier was klein. Nauwelijks zichtbaar. Toch wist ze het zeker: die deur zat dicht toen ze thuiskwam. Ze hoorde zichzelf dat doen.

Ze deed hem opnieuw op slot, met twee klikken. Bovenin en onderaan.

Daarna veegde ze haar handen af aan een theedoek die al te lang op het haakje hing. Ze verving hem niet. Nog niet.

De jongen was niet eng. Dat wist ze. Hij had niets gedaan. Geen dreiging uitgesproken, geen contact gezocht, zelfs geen blik. Maar ze had hem geteld. Net als hij haar. En hij wist dat ze alleen woonde.

Ze ging terug naar de tafel, pakte haar pen, en schreef in het notitieblok op de hoek:

Dag 3 – 10:42 – zelfde jas, geen aankoop, opnieuw halfronde. Achterdeur vermoedelijk aangeraakt. Niets weg. Sleutel?

Ze onderstreepte het woord sleutel. Keek ernaar tot de inkt droog was.

Toen klapte ze het boek dicht en draaide het om. Zo hoort dat. Dicht. En omgekeerd. Net als gisteren. Net als morgen.

De klank van hakken in vochtig hout is een beloning op zich. Er zit een zekere zuiverheid in, een eerlijkheid die je nergens meer vindt in mensen. Hout zegt waar het breekt. Geen valse start, geen nuance, alleen de waarheid van vezels die zich overgeven aan de druk die je ze oplegt.

Wilma had nooit een hekel gehad aan fysiek werk. Ze hield van het ritme, het resultaat, het gevoel van grip. De bijl in haar handen was niet zwaar, alleen lang. De steel kende haar greep inmiddels, gleed nergens, trok niet. Alles gebeurde in één beweging: tillen, zwenken, vallen. De snede zocht zijn pad door het nerfpatroon als een naald in huid. En als het goed

ging, was er die verzadigde knak, dat botsend watergeluid als vocht tussen splinters werd gespleten.

Ze had een stapel nodig. Acht, tien blokken, dan kon de kachel weer drie dagen mee. Ze stookte niet hard. Alleen bij de benen. Dat was genoeg.

Het schuurtje stond net achter de houtstapel. Gebeitst, scheef in de fundering, maar stevig genoeg voor wat ze erin bewaarde: tuingereedschap, lege bloempotten, dozen met oude kerstspullen die ze nooit meer uitpakte. De deur stond altijd dicht. Niet op slot, niet verankerd. Dicht. Tot vandaag.

Ze zag het vanuit haar ooghoek, halverwege de hakbeweging: een kier. Niet breed. Breed genoeg.

Ze legde de bijl neer. Niet met de scherpe kant naar beneden, maar schuin tegen de rand van het hakblok, als een waarschuwing zonder woorden. Een hond laat ook z'n tanden zien voordat hij bijt.

De grond voor het schuurtje was modderig. De regen van gisteren had het pad tot een papperig moeras gemaakt, en zij had laarzen aan, brede, ribbelige zolen die diepe indrukken achterlieten. De afdrukken die ze nu zag, pasten daar niet bij. Klein, smal, te ondiep. Sneakerprofiel. Eén voet draaide licht naar buiten, alsof de eigenaar zich bedacht had, of op de hielen was teruggekeerd.

Ze boog zich voorover, bestudeerde het. Het was vers. Niet oud. Geen blad had zich er nog overheen gelegd.

Ze opende de schuurdeur. Alles was zoals ze het had achtergelaten. De hark, de spade, het schepnetje voor de vijver die ze allang had dichtgegooid. Alleen het touw hing anders. Het touw dat ze gebruikte voor het binden van takken en afvalzakken. Het hing losjes over de haak, alsof iemand het van dichtbij bekeken had. Niet gepakt. Nog niet.

Ze sloot de deur. Deed dit keer wel het schuifje dicht, geen sleutel, maar genoeg.

Daarna liep ze terug naar de bijl. Tilte hem niet op. Ze keek ernaar zoals je naar een foto kijkt van een jongere versie van jezelf. Iets dat ooit iemand anders schrik zou aanjagen, maar nu enkel herinnerde aan het moment waarop je nog kracht voelde.

Binnen waste ze haar handen met koud water en groene zeep. De geur klampte zich vast aan haar huid, als iets dat zich niet wilde laten vergeten.

Ze droogde zich af aan de doek bij het fornuis en keek naar buiten. Er bewoog niets.

Ze at een halve appel, sneed de andere helft in dunne plakken, legde die op een schoteltje voor de vogels. Koperwieken, misschien. Of die brutale ekster die altijd uit haar regenpijp dronk. Alles was beter dan muizen.

De bijl liet ze buiten. Gewoon tegen de hakblokrand, een beetje slordig, alsof ze het vergeten was. Alsof ze moe was.

Ze was niet moe.

's Avonds noteerde ze:

Dag 4, geen winkelbezoek waargenomen.

Modderafdruk bij schuurtje. Profiel smal. Onbekend.

Touw bewogen.

Ze dacht aan het woord aangeraakt maar schreef het niet op.

Daarna onderstreepte ze niets. Ze legde de pen weg. Keek naar de kalender op de koelkast.

Vier weken tot pensioen. Nog zestien diensten.

Ze streelde met haar wijsvinger langs het vakje waar haar laatste werkdag stond genoteerd. De inkt was vervaagd door haar hand.

Ze dacht aan het profiel van die schoen. En daarna, even, kort, aan de plek in de gang waar haar sleutels lagen. En aan hoe eenvoudig het is om iets te laten liggen, als iemand je laat denken dat je veilig bent.

De sleutel lag waar ze hem had neergelegd: midden op het kastje, net te veel naar voren, alsof hij kon vallen. Hij viel niet. Alles viel nog niet.

Ze had hem gepoetst met koperpoets, onnodig, want het was geen koper, maar ze hield van de geur. De geur van iets dat ooit glans had gehad. En daarna dof werd, maar bleef bestaan.

De achterdeur stond op een kier. Niet breed, niet open, gewoon niet dicht. Alsof hij net even naar buiten was gelopen om een peuk te roken. Of terug zou komen met iets dat hij vergeten was.

Ze zette het raam in de bijkeuken op een kiertje. Alsof ze vergeten was te luchten. Alsof het daar stonk naar vet, of muf textiel, of iets van vroeger.

Ze hield haar handen stil, vouwde ze in elkaar alsof ze wachtte op een psalm.

De hal voelde koud, maar niet ongemakkelijk. Als een plek waar iets besloten had nog even te blijven, uit beleefdheid.

Aan de kapstok hing haar jas. De blauwe. De lichte was verdwenen in de zakken met textiel voor het Leger des Heils. Ze had ze zelf weggebracht. Alsof ze zich wilde ontdoen van iets dat ooit warm had moeten zijn, maar het nooit werd.

Boven rinkelde de telefoon. Ze liet hem gaan. Drie keer, vijf keer, daarna klikte hij over in de stilte.

Ze wist dat het haar nichtje was. Vrijdagmiddag. Altijd kort voor zessen. Even horen of ze zich nog aan de vitamines hield. Of ze de gasmeter al had doorgestuurd. Of ze wel met iemand sprak.

Ze liep naar de woonkamer, niet gehaast, niet bedachtzaam.
Gewoon.

In haar hoofd schreef ze al:

Dag 5, sleutels zichtbaar. Achterdeur half. Geen contact. Niet
opgenomen.

Afwachten.

Niet twijfelen.

Het huis ademde langzaam. Als een groot lichaam dat rustte
op een vlaag zekerheid.

Ze at soep uit een beker, zittend op het krukje bij het raam.
Geen bord, geen lepel, geen geluid.

Daarna zette ze de lege beker op het aanrecht zonder te kijken
of hij schoon was.

Ze had het licht in de hal uitgelaten. Niet om stroom te sparen,
maar om het donker te bewaren. Donker zegt niets. Donker
kijkt niet.

Rond halftwee schrok ze wakker van iets wat geen droom was.
Ze lag in bed, op haar zij, met één hand onder het kussen, alsof
ze haar eigen hoofd moest vasthouden.

De stilte was niet compleet, ze hoorde iets. Een beweging,
beneden, gedempt. Iets wat geen object was, maar een
aanwezigheid. Niet slaan, niet vallen. Maar verplaatsen.

Ze ging niet overeind zitten. Ze glimlachte.

Het was begonnen.

Ze gleed met haar benen uit bed, langzaam, geluidloos, als iemand die niet wil dat de vloer weet dat ze wakker is. Liep naar de overloop. Wachtte daar even. De leuning onder haar hand voelde koud aan, alsof die niet alleen door haar was aangeraakt die dag.

Ze keek de trap af. Zwart. Stil. De hal had geen beweging, alleen contouren. Maar zij wist: daar stond iets. Of iemand. Iets dat zichzelf een kans gaf. Iemand die dacht dat hij het al had.

Ze liep terug naar haar kamer. Niet bang. Niet nerveus. Gewoon klaar. De slaap zou niet terugkomen. Maar hij wel.

Ze hoorde de krak van het tuinkekje. Daarna niets. Het was dat soort stilte die ergens op leunt, alsof hij gedragen werd door iets wat nauwelijks nog staat.

Ze zat op de bovenste trede van de trap, in het halfdonker, haar handen gevouwen over haar knieën. De hal beneden lag in schaduw. Alleen het raampje in de buitendeur gaf een beetje licht, precies genoeg om contouren te vangen.

Ze bewoog niet. De binnendeur, die naar de rest van het huis, zat al op slot. Sinds de ochtend. De sleutel hing aan een spijker op ooghoogte, netjes buiten bereik van de plek waar hij zou komen te staan.

De buitendeur stond op een kier. Ze hoorde de scharnieren licht kreunen. Eén stap. Twee.

Een jongen, smal gebouwd, met een jas die ooit blauw was maar nu vervaagd als iets dat te vaak gewassen is zonder reden. Hij bewoog als iemand die al eerder ongezien was gebleven. Niet stil, niet fluisterstil, maar dof, alsof hij geluid al had afgeleerd.

De klik kwam toen hij binnenstapte en de buitendeur automatisch terugviel in het slot. Niet hard. Niet luid. Maar definitief.

Hij draaide zich om. De klink gaf niet mee. Hij probeerde het opnieuw. Trager. Dan sneller. Toen keek hij op.

Zij stond daar. Bovenaan de trap. Stil. Geen dramatiek, geen boosheid. Alleen aanwezigheid. Hun blikken raakten elkaar als knieën onder een tafel.

Zijn ogen waren donker, groot, maar niet dreigend. Eerder: vol. Niet met woede. Niet met paniek. Met verwachting.

Hij zei niets. Zij ook niet.

Hij draaide zich om, probeerde de binnendeur. Zijn vingers streken langs het kozijn, over het slot, alsof hij wilde weten of er een verzwarende zat. Er zat niets aan de buitenkant.

Hij keek naar het raampje. Daar kon hij niet door. Niet met zijn schouders. Niet zonder bloed.

Ze liep langzaam naar beneden. Niet om hem bang te maken.
Maar om hem te laten zien dat ze niet bang was.

Toen ze tegenover hem stond, met enkel het slot tussen hen
in, zei ze zacht:

“Je dacht dat ik sliep.”

Hij slikte. Keek opzij.

“Je dacht dat ik niet zou denken. Of tenminste... niet snel
genoeg.”

Ze wees naar het krukje. Hij ging niet zitten.

“Wil je water?”

Ze wachtte. Hij schudde zijn hoofd.

“Goed,” zei ze. “Dan wachten we samen.”

Ze draaide zich om. Liet hem daar. Tussen twee deuren.
Tussen buiten en binnen. Precies waar hij haar had geplaatst.

's Ochtends stond ze vroeg op. Niet omdat ze iets moest, maar
omdat slapen onhandig voelde terwijl iemand wakker was
achter een deur.

Ze waste haar gezicht met koud water, bond haar haar samen
in een knot zoals vroeger, toen ze nog nachtdiensten draaide.
Daarna zette ze koffie. Geen thee meer. Ze wilde geen warmte
doorlaten.

Ze liet hem daar zitten. Zonder woorden. Zonder tijd.

Pas tegen achten liep ze naar de hal. Haar stappen waren hoorbaar dit keer, doelgericht, maar zonder haast.

Hij keek niet op. Zat op de grond, de rugzak tussen zijn knieën, zijn handen losjes gevouwen eromheen. Alsof hij bad. Of wachtte op iets dat niemand hem had beloofd.

Ze bleef staan aan haar kant van de deur. De sleutel bungelde naast haar knie.

Ze zei:

“Je dacht dat ik breekbaar was.”

Geen reactie.

“Dat is het eerste wat jullie denken, hè? Als iemand traag beweegt. Als iemand ouder is. Of stil. Dan denken jullie: die kan ik aan.”

Zijn hoofd bleef gebogen.

“Je dacht dat ik niet zag. Of dat ik het niet snapte. Omdat ik nooit wat zei. Omdat ik knikte bij onzin. Omdat ik de kassa dichtduwde als jij langskwam.”

Een stilte. Dan:

“Ik heb mannen zoals jij zien binnenkomen. In pak. In uniform. In joggingbroek. Ze willen allemaal hetzelfde: ongemerkt iets pakken.”

Hij verplaatste zijn gewicht. Een lichte verschuiving, net genoeg om iets te zeggen zonder te spreken.

Ze glimlachte. Het soort glimlach dat je alleen maakt als je al weet dat je gelijk hebt.

“Goed. Hou dat maar vast. Dat is kracht. Daar gaan we iets mee doen.”

Ze draaide zich om. Liep terug naar de keuken.

In de hal bleef hij zitten. De deur tussen hen was hout. Geen tralies. Geen staal. Maar hij wist: dit was sterker. Hier zat het slot niet alleen in het kozijn, maar in de intentie. En intentie breek je niet.

Later, toen de zon over de rand van het dak gleed, kwam ze terug. Ze had het krukje meegenomen en ging zitten. Aan haar kant. Het hout kraakte. Ze legde haar handen op haar schoot.

Ze keek naar hem zoals iemand kijkt naar een hond die jaren in een kooi heeft geleefd en je wil bijten uit gewoonte.

“Hoe oud ben je?”

Geen antwoord. Ze wachtte.

“Weet je... ik werk al sinds m'n zestiende. Eerst bij de melkboer. Toen fabriek. Daarna supermarkt. Heb nooit één dag gehad dat iemand vroeg of ik moe was. Of ik het redde. Ze

vroegen alleen of ik eerder kon komen. Of ik even in kon vallen.”

Ze leunde naar voren.

“Jij hebt geen idee wat dat is, hè? Elke dag opnieuw gevraagd worden zonder ooit iets terug te vragen.”

Hij keek opzij. Richting het raampje. Alsof daar iets was. Iets dat hij zich herinnerd had, maar dat niet bestond.

Ze zei:

“Je hebt nog niks gedaan. Dat weet ik. Geen mes. Geen dreiging. Geen pak melk gestolen.”

Ze boog haar hoofd iets.

“En toch zit je hier.”

Hij zei zacht:

“U bent gek.”

Ze glimlachte weer. Maar dit keer korter.

“Dat zou kunnen. Of ik ben wakker. Dat is erger.”

Ze liet hem zitten. Niet als straf. Niet als test. Gewoon, omdat stilte alles vertelt als je hem maar lang genoeg laat staan.

Ze liep rond. Deed wat ze altijd deed. Op haar manier. In haar ritme. En hij hoorde haar.

Haar stappen in de keuken. Het gerinkel van een lepel tegen glas. De zware klik van het gasknopje, gevolgd door het doffe

roffelen van de vlammen. De geur van knoflook. Van boter.
Van thuiskomen.

Maar hij zat daar. Tussen deur en deur. En zij was thuis.

Ze maakte pasta. Niet veel. Net genoeg. Roerde langzaam, alsof
tijd een saus was die dik moest worden.

Ze at staand, bij het aanrecht. Een glas wijn naast haar bord.
Rood. Diepe kleur, glimmend in het licht van de
onderbouwlampjes.

Tussendoor praatte ze. Niet luid, niet dwingend. Gewoon.
Vertellend. Alsof hij naast haar zat, in plaats van opgesloten
een paar meter verder.

“Toen ik begon, stond ik in het magazijn. Dozen vullen. Labels
plakken. Doppen rechtzetten. Op m’n knieën tussen de
flessen. Je raakte gewend aan je plaats. Dat werd je geleerd.”

Ze nam een slok wijn.

“Hij kwam altijd net iets te dicht langs. Mijn chef. Zogenaamd
haast. Zogenaamd krappe ruimte. Eén keer gleed z’n hand
onder m’n elleboog. ‘O, ik schrok me rot, dacht dat je een pop
was’, zei hij toen. Een pop. Omdat ik niet reageerde.”

Ze lachte, kort en hard. Geen grap, geen opluchting. Alleen
lucht die naar buiten moest.

“In de kantine werd ik ‘moeke’ genoemd. Of ‘mams’. Vonden ze
geinig. Konden ze vragen of ik koffie haalde zonder dat het

seksistisch klonk. En als ik iets zei, dan was ik ineens ‘gevoelig’. Of ‘onveilig’. Dat is nieuw hè, dat woord. Onveilig.”

Ze schoof haar bord opzij.

“Ik heb niks gedaan. Al die jaren. Gewoon doorgewerkt. Omdat je leert dat wie niks wil verliezen, niks moet zeggen.”

Ze vulde haar glas bij.

Vanuit het halletje kwam geen geluid. Maar ze wist dat hij luisterde. Het was een luisteren dat de lucht vult. Een luisteren dat je huid raakt. Een luisteren dat weet dat het straks aan de beurt is.

Later op de avond zat ze in haar stoel. De tv stond aan, maar ze keek niet. Beelden trokken voorbij als regen tegen glas: vormloos, betekenisloos, ruis.

Ze hoorde hem bewegen. Niet schoppen, niet bonzen, gewoon verplaatsen. De rug recht. De benen gestrekt. Misschien was hij even gaan staan. Misschien wilde hij haar horen.

Ze stond op. Liet de wijn achter. Liep naar de hal.

Hij zat weer. Ze ging op haar krukje zitten, tegenover de deur.

Hij keek op. Voor het eerst recht.

“Wat wil je dat ik zeg?” vroeg hij.

Ze haalde haar schouders op.

“Ik wil niks. Ik ben gewoon hier.”

Hij knikte langzaam.

“Toen ik dertien was, bleef ik logeren bij mijn oom. Niet omdat ik dat wilde. Mijn ouders gingen een weekend weg. Hij woonde alleen. Hij had altijd chips in huis, en een PlayStation. Ik dacht: het wordt wel oké.”

Hij keek haar niet aan. Zijn stem was dun, alsof hij iets voorlas dat hij nooit zelf geschreven had.

“Hij liet me douchen na het zwemmen. Zei dat ik nat was, dat ik ziek kon worden. Ik geloofde hem. Tot hij de deur openhield. Tot hij zei dat ik niet goed afdroogde. Tot hij het zelf deed.”

Een stilte. Zijn hand bewoog traag over zijn jas, alsof hij wilde voelen of hij nog bestond.

“Hij zei dat het goed was. Dat het moest. Dat als ik het verkeerd begreep, dat het aan mij lag. En toen... toen was het geen douchen meer. Toen was het iets anders.”

Hij slikte.

“Het duurde een jaar. Of drie. Ik weet het niet. Ik weet alleen dat ik nergens meer wilde logeren. Dat ik niet meer sliep. En dat niemand ooit vroeg waarom ik niet meer lachte.”

Hij keek op.

“Behalve hij. Hij lachte altijd.”

“Ik ben geen verkrachter.”

Ze zweeg even. Keek hem aan alsof ze zijn gezicht wilde onthouden voor later.

“Nog niet, nee.”

Hij knipperde met zijn ogen. Eén keer. En verder gebeurde er niets.

Ze liet hem zitten. Urenlang.

De tijd had geen namen meer. Geen ochtend, geen avond. Alleen de geur van eten, het tikken van een klok, het geluid van bestek dat iets doorsneed waar hij geen zicht op had.

Zij bewoog langzaam, alsof haast een vernedering was. Ze kookte zoals ze dat altijd deed: met vaste gebaren, duidelijke stappen. Knoflook, ui, tomaat.

De geur schoof onder de deur door als een herinnering aan dingen die ooit troost boden. Zijn maag trok samen, maar hij zei niets.

Ze dekte de tafel voor één. Niet twee. Eén.

De wijnglazen rinkelden even toen ze ze uit het rek pakte. Niet als onhandigheid, maar als ritueel. Ze at langzaam. Dronk nog langzamer.

Toen begon ze te praten. Niet tegen hem. Niet met hem. Maar hardop, alsof hij de radio was, of een hond in een andere kamer.

“Op dinsdag kwam hij altijd het magazijn in. Onze chef. Net iets na de middag. Als ik in m'n eentje was. Zogenaamd om de telling te controleren.”

Ze sneed haar vlees. Een doffe klank op porselein.

“Nooit iets grofs. Dat doen ze niet meer, hè? Het zijn subtiële dingen. Net iets te dichtbij staan. Een adem in je nek. Een hand die zogenaamd valt.”

Ze nam een slok wijn.

“En als je er wat van zegt... dan word je mama genoemd. ‘Och, mama is weer gevoelig.’ Of ‘kijk uit, mama kijkt mee’. Dat soort dingen.”

Het woord ‘mama’ bleef even hangen in de lucht, alsof het opnieuw uitgesproken werd, door andere monden.

Ze stond op. Liep naar de hal. Gaat zitten op haar krukje, wijn in de hand.

Hij zat er nog. Tegen de muur, benen opgetrokken, ogen naar de grond.

“Jij denkt dat ik hard ben,” zei ze. “Omdat ik niks zeg.”

Geen reactie.

“Maar ik ben niet hard. Ik ben moe.”

Ze wachtte.

“Ik ben moe van altijd wegstijgen. Van altijd het juiste zeggen.
Van altijd de zwijgende zijn.”

Toen, ineens, zei hij:

“Ik ben geen verkrachter.”

Ze keek hem aan. Lang.

Toen zei ze zacht:

“Nog niet, nee.”

Zijn ogen schoten omhoog. Niet uit woede. Maar uit iets dat
daar net naast lag. Verwarring. Of angst. Of misschien iets als
besef.

Ze glimlachte. Niet vriendelijk. Niet kil. Gewoon. Functioneel.
Alsof ze hem iets teruggaf.

Ze stond op, zette het lege glas op het krukje, en liep weg.

Geen klik. Geen slot. Alleen haar voetstappen, steeds verder
de kamer in, richting vuur, richting stoel, richting stilte.

Hij begon te schreeuwen in de middag. Niet onmiddellijk.
Eerst alleen een harde ademhaling, als een machine die op
gang komt. Toen voetstappen, snel achter elkaar, tegen het
hout van de vloer. Daarna bonzen. Vlakke hand. Nog eens.
Overweldigd door woede.

Hij schreeuwde woorden die hun betekenis verloren voor ze bij haar aankwamen.

“Laat me eruit.”

“Je bent ziek.”

“Wat wil je?”

Zij zat in de keuken. Rustig. De krant opgevouwen. Niet om te lezen, maar om mee te ademen. De tekst was oud. De wereld achterhaald. Alles draaide nu om geluid.

Na de derde trap tegen de deur stond ze op, pakte haar jas, liep naar buiten. Geen blik. Geen uitleg. Alleen stilte.

Ze liep naar de houtstapel, koos zorgvuldig, blok voor blok, alsof het een spel was dat alleen zij kende. Ze zette het hakblok recht. Het stond al recht, maar dat wist alleen zij.

De bijl lag waar ze hem had achtergelaten, tegen de wand van de schuur, glimmend van vocht en herinnering. Ze hief hem langzaam. Niet als dreiging. Als ritueel.

Het eerste blok versplinterde dof. Het tweede kraakte. Het derde brak niet meteen, bleef haken, protesterend, alsof het wist wat het symboliseerde.

Ze werkte traag. Niet moeizaam. Traag. Alsof elke klap pas klopte als de vorige was uitgeademd.

De lucht was scherp. De geur van hars, van schors, van oude regen. Het soort geur dat in poriën kruipt als iemand te lang zwijgt.

Toen ze terugkwam, was het stil. Geen gegil. Geen gebonk. Alleen de ademhaling, hoog, snel, alsof iemand te lang in een pan had gezeten die langzaam werd opgewarmd.

Ze zette de bijl op tafel. Niet met geweld. Niet als symbool. Gewoon. Op tafel. Zodat hij het kon zien. Zodat hij kon nadenken over wat hij dacht dat hij wist van vrouwen die hakken.

Ze zei:

“Ik wil geen bloed.”

Even niets.

Dan:

“Ik wil waarheid.”

Hij keek haar aan. Niet meer met de blik van iemand die bang is. Met de blik van iemand die beseft dat angst geen optie meer is, alleen een fase die je moet oversteken.

Zij ging zitten. Zij wachtte. En hij ademde. Hoog. Snel.

De geur kwam eerder dan het geluid. Ui, knoflook, iets met boter. Hij voelde zijn buik samenknijpen, niet alleen van

verlangen, maar van schaamte. Hij haatte het dat zijn lichaam nog vroeg om iets.

Zij roerde traag, het metaal van de lepel sloeg tegen de pan alsof het hem uitlechte. Ze at staand, in zicht, met kleine happen. Tussendoor dronk ze wijn. Rode. Dik.

Hij slikte lucht, telde zijn adem, beet op de binnenkant van zijn wang tot hij bloed proefde. Maar ze keek niet. Ze at. En hij verdroeg het, omdat honger geen keuze is, alleen een klok die blijft tikken in een ruimte zonder tijd.

Ze zette de bijl dit keer niet op tafel, maar in de hoek van de hal. Niet verborgen. Niet dreigend. Gewoon daar. Schuin tegen de muur, alsof iemand net thuiskwam van werk en vergat hem op te bergen.

Maar hij kon hem zien. Elke keer als hij zijn hoofd draaide, ving hij het metaal. Het blad glom. Niet fel. Niet blinkend. Maar dof, als iets dat geslepen is zonder haast.

Eén keer hoorde hij haar de steel vastpakken, verplaatsen, geen woorden, geen uitleg. Alleen het droge geluid van hout op steen.

Later, toen hij probeerde te slapen, dacht hij het mes te horen ademen. Maar hij zweeg.

Het duurde lang. Lang genoeg om te vergeten dat tijd iets anders was dan een kamer zonder deur, een blik zonder terugkaatsing, een stilte zonder belofte.

Zij zat op haar krukje, de bijl op tafel, haar handen in haar schoot als een vrouw op een begrafenis die weet dat het lichaam al onder de grond ligt maar het ritueel nog moet beginnen.

Hij zat op de vloer, zijn rug tegen het kozijn, zijn knieën opgetrokken, de rugzak half onder zich, alsof het iets kon opvangen dat uit hem zou vallen.

Er was alleen ademhaling. Hoog bij hem. Laag bij haar. Geen tranen. Geen woede. Alleen nog restgeluiden van wat eerder had kunnen gebeuren.

Toen zei hij:

“Ze wilden dat ik genezen werd.”

Zijn stem was dof. Alsof hij door een jas sprak.

Ze keek op, traag. Als iemand die niet wil schrikken. Haar gezicht bewoog niet.

“Wie?” vroeg ze.

Een seconde. Twee.

“Mijn ouders,” zei hij. “De dominee. Ik.”

Hij schraapte zijn keel, niet om duidelijk te zijn, maar om te voelen of hij nog stem had.

“Ze zeiden dat het een fase was. Dat het een test van God was. Dat jongens zoals ik meisjes konden leren liefhebben. Als je maar je best deed. Als je maar bad.”

Hij draaide zijn hoofd naar het raampje. Zijn gezicht was schuin aangelicht. Eén oog in schaduw.

“Ik heb gebeden. Elke avond. Tot ik begon te dromen dat ik genezen was. En dan werd ik wakker. En dan wist ik: ik was weer mislukt.”

Hij wreef met zijn mouw over zijn neus, keek niet meer op.

“Toen ze me betrapten op mijn telefoon... foto's... Toen werd het duidelijk.

Mijn vader zei niks. Hij zette een vuilniszak op tafel. ‘Doe je kleren erin,’ zei hij.

Mijn moeder zei: ‘Wees wijs. Ga naar die stichting.’”

Ze zweeg. Hij ook. De stilte klonk nu als respect, niet als macht.

“Ik ging. De wachtlijst was drie maanden. Ze hadden geen plek, zeiden ze. Misschien ergens in Groningen, maar daar was ik niemand.

Dus ik sliep bij het station. Toen bij een kraakpand. Toen in een tent van iemand die teveel blowde om mijn naam te onthouden.”

Zijn vingers speelden met de rits van zijn jas. Geen doel. Alleen beweging.

“Ik begon te stelen omdat ik honger had. Niet veel. Eten. Shampoo. Nooit mensen.

Tot ik jou zag.”

Ze bleef zitten.

“Je stond daar zo alleen,” zei hij. “En je keek niet. Dus ik dacht: misschien let je niet op. Misschien kan ik daar... binnenkomen. Even. Warm worden. Niet voor geld. Niet voor spullen. Gewoon... even warm.”

Haar gezicht bleef stil. Maar haar handen knepen iets steviger in haar eigen vingers.

“Ik ben geen crimineel,” zei hij.

Toen keek hij haar voor het eerst aan.

“Ik ben moe.”

Zij knikte. Niet snel. Niet traag. Als een sluis die even openstaat voor water dat zich niet langer laat tegenhouden.

Ze stond op. Pakte de bijl. Liep ermee naar de keuken. Legde hem op het aanrecht. Spoelde haar handen af.

Toen kwam ze terug. Zonder woorden. Ze ging zitten. En keek.
Geen oordeel. Geen begrip. Gewoon het gewicht van kijken.

De ochtend kwam zonder zon. Alleen licht. Diffuus,
ongeïnteresseerd. Alsof de wereld even vergeten was dat het
dag moest worden.

Ze zat tegenover hem. Zoals je tegenover iemand zit die je
droomde en nu wakker blijkt.

Haar handen lagen op tafel. Open, leeg. Naast haar lag de bijl.
Niet recht. Niet dreigend. Gewoon, aanwezig.

Hij dronk water uit het glas dat ze die ochtend had neergezet.
Trilde niet meer. Zijn vingers sloten zich er rustig omheen.
Maar zijn ogen hield hij op haar gericht.

Niet vijandig. Niet vragend. Eerder zoals een kind kijkt naar
een moeder die eindelijk zegt wat hij nooit mocht vragen.

Ze zei:

“Ik had de macht.”

Haar stem was niet schor. Niet sterk. Gewoon aanwezig. Zoals
zijzelf.

“Maar dat voelde niet als macht.”

Ze draaide haar hoofd, keek even naar het raam. De tuin
daarachter had zijn kleur verloren. Alles was grijs en nat, alsof